

RAPPORT

Basis Integraal Beheerplan Openbare Ruimte Sittard-Geleen 2020-2023

Klant: Gemeente Sittard-Geleen

Referentie: BG8357TPRP001F02

Status: Definitief/02

Datum: 16 oktober 2019

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX AMERSFOORT
Transport & Planning
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Basis Integraal Beheerplan Openbare Ruimte Sittard-Geleen 2020-2023

Ondertitel:
Referentie: BG8357TPRP001F02
Status: 02/Definitief
Datum: 16 oktober 2019
Projectnaam: Beheerplannen Sittard-Geleen
Projectnummer: BG8357
Auteur(s): Lennert van Dien, Pascal Sullot, Marcel Vrancken

Gecontroleerd door: Henry Pisters

Datum/paraaf: 16-10-2019

Goedgekeurd door: Henry Pisters

Datum/paraaf: 16-10-2019

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and ISO 45001:2018.

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Kaders	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Wetgeving	3
2.3	Normen en richtlijnen	4
2.4	Beleidskaders	5
2.5	Technische- en Beeldkwaliteitsambitie	6
3	Areaaloverzicht en kwaliteit	7
3.1	Areaal	7
3.2	Huidige en Gewenste Kwaliteit	8
4	Assetmanagementstrategie	10
4.1	Verhardingen	10
4.2	Civiele kunstwerken	11
4.3	Groen	12
4.4	Spelen	13
4.5	Reiniging	14
4.6	Openbare verlichting en Verkeersregelininstallaties	15
4.7	Straatmeubilair en bebording	16
4.8	Vijvers en Waterpartijen	17
5	Financiën en planning	18
5.1	Beschikbaar budget	18
5.2	Benodigd budget exploitatie	20
5.3	Benodigd budget investeringen	23
6	Risico's en ontwikkeling	24
6.1	Ontwikkeling van professioneel beheer	24
6.2	Risico's	26
6.3	Stappenplan: De basis op orde houden	27

1 Inleiding

Gemeente Sittard-Geleen is verantwoordelijk voor de openbare ruimte

De gemeente heeft kapitaalgoederen in bezit met een totale vervangingswaarde van meer dan 1 miljard euro. Het merendeel hiervan betreft de openbare ruimte. Het is belangrijk om dit enorme geïnvesteerde vermogen optimaal te beheren zodat deze objecten zo lang mogelijk renderen in de vorm van maatschappelijke waarde die de openbare ruimte oplevert.

Het beheerplan geeft inzicht in wat de gemeente doet met het geld dat zij beschikbaar hebben

De gemeente heeft besloten om een integraal beheerplan voor alle disciplines op te leveren zodat in één overzicht duidelijk wordt wat de gemeente gaat doen de komende jaren om de doelstellingen voor de openbare ruimte te behalen. Dit rapport vormt de basis hiervoor.

Waarom is dit plan nodig

Dit basis integraal beheerplan is, mede op verzoek van de provincie Limburg, opgesteld om te zorgen dat op de korte termijn, op basis van de beschikbare gegevens, een financiële doorrekening gemaakt kan worden voor het beheer van de totale openbare ruimte in de jaren 2020-2023. Hiermee krijgt de gemeenteraad meer inzicht in de opgave en hierbij horende financiële middelen om de openbare ruimte te onderhouden op het door haar vastgestelde beheerniveau.

Het is bekend dat het areaal en met name de kwaliteitsgegevens niet volledig in beeld zijn. Daarom moet dit rapport gezien worden als een eerste stap. Het tweede doel van dit plan is om inzichtelijk te maken welke aanvullende gegevens nog nodig zijn om de kostenraming in de komende periode te verfijnen. Deze zijn daarnaast nodig om de risico's beter in beeld te brengen. Met het stappenplan in hoofdstuk 6 kan de gemeente aan de slag om de ontbrekende zaken in te vullen en de raming te optimaliseren.

Waar gaat het beheerplan over?

De assets van de gemeente waar dit plan betrekking op heeft zijn alle objecten die vallen onder de volgende disciplines:

Er worden door de gemeente nog enkele andere objecttypen beheerd (zoals artistieke kunstwerken, blusvoorzieningen etc.) deze zijn niet meegenomen in het plan.

Hoe zijn we tot dit basis beheerplan gekomen

Voorliggend beheerplan is het resultaat van een project, waarin de gemeente samen met advies- en ingenieursbureau Royal HaskoningDHV een inventarisatie van beschikbare gegevens heeft gemaakt. De gegevens zijn voornamelijk areaalgegevens, begrotingen en enkele inspecties. Er heeft afstemming plaatsgevonden met betrokken ambtenaren door middel van een interview en een gezamenlijke werksessie.

Daarna is, op basis van de verkregen gegevens, een basis meerjarenplanning en de bijbehorende begroting opgesteld. Dit is waar mogelijk op basis van inspectieresultaten gedaan, maar indien deze niet aanwezig of niet actueel waren is op basis van normkosten een standaard jaarbedrag opgenomen voor instandhouding.

De resultaten zijn vastgelegd in het voorliggend plan. Ook hebben we met de betrokken ambtenaren besproken welke stappen in de komende periode nodig zijn om voor elke discipline de kwaliteit van de gegevens en daarmee de beheersbaarheid van de risico's te kunnen vergroten.

Aandachtspunt bij het lezen van dit plan

Het beheerplan is in een zeer korte periode, met beperkte informatie over areaal en de technische kwaliteit van het areaal tot stand gekomen. Hiervoor is gekozen om het bestuur op korte termijn inzicht te geven en om een ontwikkelagenda te maken voor de organisatie. Het plan biedt hierdoor wel een goede basis om mee van start te gaan, maar om de financiële en technische risico's verder te beperken moet de gemeente een verdiepingsslag maken (zie par. 6.3). Daarnaast is een professionalisering van de organisatie belangrijk omdat bij het beheer op niveau "Laag" strakker gestuurd moet worden op risico's. De gemeente heeft aangegeven dat zij hier mee aan de slag gaan en de komende periode ook deze verdiepingsslag zullen maken.

2 Kaders

2.1 Inleiding

Kaders geven de ruimte aan die de beheerder heeft om zijn werk te doen. Er zijn op hoofdlijnen 3 soorten kaders.

Tabel 1: Kaders

Soort kader	Kwaliteit openbare ruimte	Status	Par.
Wetgeving	Minimum, wat er moet gebeuren	Verplicht, de gemeente moet aan wet- en regelgeving voldoen.	2.2
Normen en richtlijnen	Minimum, hoe moet je dit doen	Om te voldoen aan de wet worden bepaalde normen voorgeschreven.	2.3
Beleid gemeente	Ambities bovenop het minimum	Keuzevrijheid gemeente	2.4

2.2 Wetgeving

De wettelijke kaders zijn vastgesteld en de gemeente kan geen directe invloed uitoefenen op deze kaders. Activiteiten en de inrichting van de openbare ruimte moeten voldoen aan de wettelijke kaders. De belangrijkste daarvan zijn hieronder benoemd.

Tabel 2: Wetgeving

Wet	Inhoud	Voorbeeld van effect op openbare ruimte
Arbo Wet – Arbeidsomstandigheden	Het voeren van een arbeidsomstandighedenbeleid met als onderdeel het uitvoeren van een Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E).	In de uitvoering dienen de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen gebruikt te worden. De werkomstandigheden dienen
Burgerlijk Wetboek, artikel 6:162 Zorgplicht	Stelt dat de gemeente moet zorg dragen over het areaal in haar beheer.	Dit betekent dat de gemeente op de hoogte moet zijn van de toestand van haar areaal door middel van bijvoorbeeld inspecties en voldoende moet doen om een veilig gebruik mogelijk te maken (zorgplicht).
Flora en Faunawet	Deze wet beschermt kwetsbare dieren en planten.	De gemeente heeft een Flora- en Fauna gedragscode waardoor zij vrijgesteld is voor sommige soorten mits ze zich houdt aan de richtlijnen in de gedragscode.
Monumentenwet	Beschermt en behoud monumenten in Nederland	Als een civiel kunstwerk een aangewezen monument is gelden hiervoor bijzondere wetgeving. Bij het onderhoud moet hier rekening mee gehouden worden.
Waterwet	De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater, en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening.	Er mag geen verontreinigd materiaal in het water komen, hier dient tijdens het onderhoud van de openbare ruimte op gelet te worden.
Wegenwet	De Wegenwet is een Nederlandse wet waarin de verantwoordelijkheden voor het beheer van openbare wegen geregeld worden.	Verplichting om wegen te onderhouden en het opstellen en bijhouden van een Wegenlegger

Wet	Inhoud	Voorbeeld van effect op openbare ruimte
Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO)	Hierin is de omgevingsvergunning beschreven, dit is één geïntegreerde vergunning voor bouwen, wonen, monumenten, ruimte, natuur en milieu.	Onderdeel van de vergunning is het kappen van bomen.
Wet geluidshinder	De Wet geluidshinder biedt geluidsgevoelige bestemmingen (zoals woningen) bescherming tegen geluidshinder.	Reken- en Meetvoorschrift geluidshinder 2012 dient gehanteerd te zijn bij het ontwerp of de reconstructie van een weg. Daarbij dient bij reconstructie minimaal de huidige geluidsbelasting geborgd te zijn.
Wet milieubeheer	Deze wet legt in grote lijnen vast welke wettelijke instrumenten er zijn om het milieu te beschermen en welke uitgangspunten daarvoor gelden	Verplicht de gemeente bv. om teerhoudend asfalt op de juiste manier af te voeren. Bij reconstructies moet daarom onderzocht worden of er teerhoudend asfalt in het te reconstrueren deel aanwezig is.
Wet ruimtelijke ordening (Wro)	Verplicht gemeenten o.a. tot het opstellen van structuurvisies.	De doelstellingen in strategische plannen moeten doorwerken in de openbare ruimte.
Woningwet en Bouwbesluit	Bevat voorschriften over (ver)bouw van bouwwerken, over de staat en het gebruik van bouwwerken, open erven en terreinen, over sloop en over veiligheid tijdens bouwen en slopen.	Civiele kunstwerken zijn "Bouwwerken geen gebouw zijnde" waarop de regels uit het bouwbesluit van toepassing zijn. Het Bouwbesluit valt onder de woningwet. Bij de reconstructie van kunstwerken dient conform het bouwbesluit gebouwd te worden.
Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)	Eisen inzake de begroting van gemeenten en provincies.	Bevat richtlijnen met betrekking tot investeringen in de openbare ruimte.

2.3 Normen en richtlijnen

Onderstaand worden de belangrijkste normen en richtlijnen benoemd die gebruikt worden in de openbare ruimte. Dit is geen volledig overzicht, per discipline worden diverse specifieke eisen gesteld (*voorbeeld: NPR13201 voor openbare verlichting, EN 1176 en EN1177 voor spelen, etc.*).

Tabel 3: Normen en Richtlijnen

Norm	Onderwerp	Toepassing
CROW Beelkwaliteitsystematiek	Inspectie voor de beeldkwaliteit	Beoordeling van de aspecten schoon en heel voor objecten in de openbare ruimte aan de hand van de vijfschaal A+ t/m D.
CROW publicatie 146	Handleiding voor het uitvoeren van de globale visuele inspectie	De methodiek maakt het mogelijk om op netwerkniveau informatie over de conditie van het gehele wegennet te verzamelen. Hiermee worden netwerkplanningen, begrotingen en kwaliteitsoverzichten opgesteld.
CROW publicatie 147	Rationeel Wegbeheer	Dit is een praktische benadering waarmee wordt 'voorspeld' hoe een weg in de toekomst slijt. Uitgangspunt is een goed onderhouden wegennet dat bestaat uit verhardingen met een verschillende levensduurverwachting en kwaliteit.
NEN-2767-4	Inspectiemethodiek (conditiemetingen) voor de technische staat van objecten	Deze norm geeft weer wanneer ingrijpen noodzakelijk is voor bijvoorbeeld civiele kunstwerken op basis van risico's.
NEN-1010	Installeren van laagspanningsinstallaties.	Norm die aangeeft waar een veilige elektrische installatie (zoals in bruggen, lichtmasten, VRI's) aan moet voldoen en wat de organisatie moet regelen om dit veilig te beheren.

2.4 Beleidskaders

De gemeente heeft zelf ook ambities bepaald ten opzichte van de openbare ruimte. Deze zijn het meest relevant voor de beeldkwaliteitsambitie. De technische kwaliteit moet vanwege wet- en regelgeving worden geborgd.

In het coalitieprogramma worden belangrijke uitgangspunten benoemd. Echter om financiële redenen is een bezuinigingsvoorstel aangenomen die de eerder benoemde ambities beperkt. Het voorstel is dan ook het uitgangspunt voor dit beheerplan voor de nagestreefde kwaliteit. Dit niveau moet nog door de Raad worden vastgesteld.

Tabel 4: Fragmenten uit beleidsstukken

Beleidsdocument	Fragmenten uit de documenten met betrekking tot de openbare ruimte.
Coalitieprogramma	- Samen met partners klimaatadaptatie organiseren. - Kiezen voor klimaatbestendige materialen - Doorlopende aandacht voor de veiligheid in de omgeving (bv. verkeer, sociale veiligheid) - De openbare ruimte met het openbare groen bepalen in belangrijke mate of de woonomgeving aantrekkelijk is. Daarom bezuinigen wij niet op het onderhoud en beheer van de openbare ruimte. - Meer toezicht en controle op de kwaliteit van beheer. - Bijzondere plekken in de dorpen, wijken en kernen, zoals dorpsgezichten, pleinen en kunstwerken, willen wij extra aandacht geven.
Beleidsnota Openbare ruimte Sittard-Geleen 2016-2026'	De beleidsnota 'openbare ruimte Sittard-Geleen 2016-2026' steunt op drie pijlers: 1. Stadsdialoog: we zijn zonder kaders het gesprek met de stad aangegaan en hebben inwoners gevraagd wat zij belangrijk vinden als het gaat om de openbare ruimte; 2. Visie openbare ruimte 2026: vervolgens hebben we de uitkomsten van stadsdialoog verbonden met de ambities en de kracht van de stad en dit vertaald in een visie op de openbare ruimte voor de komende tien jaar. Daarbij hebben we ook rekening gehouden met ontwikkelingen in Nederland; 3. Concrete stappen: tot slot hebben we aangegeven hoe we de "stip op de horizon" en de wetenschap wat inwoners en de stad belangrijk vinden, met concrete en zichtbare stappen kunnen realiseren.
Bezuinigingsvoorstel november 2018	- Kwaliteit "Laag" als uitgangspunt. - Veilig houden van de openbare ruimte. - Voorkomen kapitaalvernietiging.

2.5 Technische- en Beeldkwaliteitsambitie

Als beheerder van de openbare ruimte heeft de gemeente een algemene zorgplicht om een voldoende veilige openbare ruimte te verzorgen. Het beheer moet hierbij voldoen aan technische eisen en aan normen die betrekking hebben op de beeldkwaliteit.

Om de beeldkwaliteit inzichtelijk te maken, hanteren we de landelijk gebruikte CROW-beeldkwaliteitsystematiek (CROW-publicatie 323). Deze normering is voornamelijk geschikt voor het verzorgingsonderhoud van bijvoorbeeld groen of reiniging.

De technische kwaliteit van objecten wordt bepaald aan de hand van inspecties (CROW Wegbeheer, EN2767-4, CUR117, etc.). Deze methoden helpen bij het bepalen of objecten veilig en bruikbaar zijn. Dit is met name geschikt voor bruggen, wegen en alle andere objecten waar veiligheid leidend is voor de mate waarin onderhoud noodzakelijk is.

Deze twee manieren om naar kwaliteit te kijken heeft de gemeente vertaald naar 3 ambitieniveaus: Hoog, Basis en Laag en tot slot het niveau Slecht dat kan ontstaan als er achterstanden zijn. Aansluitend bij de beeldkwaliteit wordt hoog gezien als A+ of A, Basis als B en Laag als C-niveau.

Tabel 5: Kwaliteitsniveaus

Niveau	Technische kwaliteit	Beeldkwaliteit
Hoog	Goed in orde en veilig	Mooi, (erg) goed verzorgd (A+, A)
Basis	Heel en veilig	Redelijk, maar er kan veroudering zichtbaar zijn. (B)
Laag	Discomfort; enige hinder; veiligheid komt in het geding	Sober, matige uitstraling (C)
Slecht	Kapitaalvernietiging; functieverlies; aansprakelijkheidsstelling	Verloedering (D).

Indien een object als 'laag' beoordeeld wordt, moet in de regel binnen drie tot vijf jaar onderhoud plaatsvinden om de kwaliteit te verhogen. In de tussentijd zal de kwaliteit verder doorzakken richting het niveau 'slecht'. Een asset met beoordeling 'slecht' heeft binnen één à twee jaar onderhoud nodig vanwege de risico's die dan ontstaan en om kapitaalvernietiging te voorkomen.

3 Areaaloverzicht en kwaliteit

3.1 Areaal

Onderstaande tabel geeft een overzicht op hoofdlijnen van het areaal in de gemeente Sittard-Geleen. De areaalgegevens zijn in 2019 door ORIE Advies gecontroleerd. Er is op basis van een steekproef geconcludeerd dat er een redelijk betrouwbaar areaal in de database zit voor de bestaande wijken. De vraag is wel of nieuwe arealen en areaalwijzigingen goed zijn verwerkt en welke arealen nog aanwezig zijn die niet naar beheerdisciplines verdeeld zijn.

Geadviseerd wordt om eenmalig een inventarisatie te maken van alle objecten en alle objectsoorten te koppelen aan een discipline zodat iemand verantwoordelijk is voor dit areaal.

Tabel 6: Areaaloverzicht

Discipline	Objectgroep	eenheid	Hoeveelheid
 Wegen	Asfalt	m2	3.104.821
	Elementen	m2	2.439.490
	Beton	m2	73.666
	Projectenlijst (totaal ingeschat)	m2	(200.000)
 Groen	Bomen	stuks	47.874
	Gras	m2	3.367.886
	Beplanting	m2	1.967.060
	Hagen	m2	139.788
	Overig	m2	4.427
 Kunstwerken*		stuks	202
 Straatreiniging	Verharding	m2	5.806.000
 Openbare verlichting en VRI	Lichtpunten	stuks	23.983
	VRI	Stuks	44
 Spelen	Speeltoestellen	stuks	1.076
	Ondergronden	m2	17.987
 Water		m2	302.003
 Bebording	Borden	stuks	22.056
	Dragers	stuks	9.703 ¹
 Straatmeubilair	Banken	stuks	795
	Afvalbakken	stuks	922
	Boomkorf	stuks	377
	Boomrooster	stuks	355
	Fietsenstalling	stuks	501

¹ Alleen die onderhouden worden door de gemeente t.b.v. borden (excl. gevels, vangrail, etc), er ontbreken echter ook nog muren en bv. onderdelen in nieuwe wijken die nog niet in de systemen zitten.

3.2 Huidige en Gewenste Kwaliteit

De ambitie voor de beeldkwaliteit als gevolg van de bezuinigingsvoorstellen november 2018 is zoals in de vorige paragraaf beschreven het beheerniveau Laag voor de hele gemeente.

In onderstaande tabel is aangegeven wat de kwaliteit per discipline is op basis van op dit moment beschikbare inspectiegegevens. Dit is grotendeels op beeldkwaliteit gebaseerd. Deze methodiek geeft een beperkt inzicht in de veiligheid van objecten.

In de gebruikte methodieken is het normaal dat een klein percentage achterstand is. Als dit percentage hoger dan 10% ligt is er sprake van een te laag onderhoudsniveau en is het belangrijk hier maatregelen voor te nemen.

Tabel 7: Kwaliteitsinformatie

Asset		Ruim voldoende ²	Acceptabel	Onvoldoende	Bron
	Verhardingen	68%	17%	15%	O.b.v. planjaren BT Weginspectie 2019.
	Bomen	87%	2%	11%	VTA inspectielijst, op basis van oordeel veilig – attentie – risico.
	Groen	85%	11%	4%	Kwaliteitsmeting SPA groep – Diverse matlatten
	Kunstwerken	79%	16%	4%	Quick Scan Arcadis vertaling vanuit conditiemeting
	Reiniging	90%	7%	3%	Kwaliteitsmeting SPA groep – Zwerfvuil op verharding.
	Openbare verlichting en VRI	Er zijn geen actuele kwaliteitsgegevens beschikbaar op dit moment. Inschatting is dat de veiligheid van verlichting en van de VRI's voldoende is geborgd in het contract met Dynniq en SPIE.			
	Spelen	100%	0%	0%	Kwaliteitsmeting SPA groep – Staat speeltoestellen
	Water	Er zijn geen actuele kwaliteitsgegevens. Door bezuinigingen (in 2013) op het baggerprogramma en groot onderhoud is de kwaliteit wel teruglopen en neemt het risico toe.			
	Borden	60%	30%	10%	Kwaliteitsmeting SPA groep – Staat borden en dragers (o.b.v. 47 metingen)
	Straatmeubilair	58%	42%	0%	Kwaliteitsmeting SPA groep – Staat Bank (o.b.v. 7 metingen)

Onvoldoende kwaliteit bij Bomen en Verhardingen

Voor de bomen is het percentage onvoldoende gebaseerd op de bomen die als 'risico' zijn gemarkeerd in de inspectie. Bomen die als 'risico' worden beoordeeld krijgen direct onderhoud. Daarom is het realistisch aan te nemen dat de werkelijke achterstand minder groot is dan de 11% die nu als risico aangegeven staat. Dehalve is hiervoor geen aanvullend budget opgenomen.

Voor verhardingen is een relatief hoog percentage als onvoldoende beoordeeld met hoge kosten als gevolg. Dit is in een aantal jaren ontstaan en kan diverse oorzaken hebben. Mogelijke oorzaken zijn:

- Veroudering van het areaal waardoor gemiddeld meer onderhoud nodig is; een relatief groot deel van het areaal is 45-60 jaar oud.
- Beeldgericht werken en monitoren waardoor onvoldoende aandacht geweest is voor de werkelijke technische staat van de objecten.
- Snellere achteruitgang met name op de hoofdwegen door zwaarder verkeer als gevolg van uitbreidende industrie.
- De constatering dat het onderhoud de afgelopen jaren niet altijd op de meest effectieve wijze is uitgezet, geprioriteerd en gemonitord.

Het is niet bekend welke van de mogelijke oorzaken dominant is in het ontstaan hiervan, dit is niet de focus van dit beheerplan maar zou door de gemeente nader bekeken kunnen worden om het probleem in de toekomst te vermijden. Voor nu is het vooral belangrijk extra middelen uit te trekken (financieel en personeel) ten behoeve van het voorkomen van nog meer kosten in de toekomst en het beperken van risico's voor de verkeersveiligheid.

4 Assetmanagementstrategie

4.1 Verhardingen

Doelstelling	Beheermaatregel / actie
Wet- en regelgeving	
We streven naar een optimale veiligheid en bereikbaarheid	We voeren 1 keer per 2 jaar inspecties uit op basis van alléén de technische kwaliteit, beeldkwaliteit wordt niet langer gehanteerd als inspectiemethode voor wegbeheer. We beoordelen de inspectie en voeren op basis hiervan planmatig onderhoud uit.. Correctief herstel tot 1 m2 (dagelijks onderhoud) laten wij adequaat uitvoeren door de eigen dienst. Planmatig onderhoud besteden we uit aan aannemers.
We houden ons aan de regels ten aanzien van verontreinigde vrijkomende stoffen.	We werken conform de richtlijnen voor het onderzoeken en verwijderen van: - Teer uit de asfaltketen; - Asbesthoudende funderingen; - Vervuilde grond.
Veiligheid en bereikbaarheid	
We zorgen dat veiligheid zoveel als mogelijk geborgd is.	We hebben gericht aandacht voor voet- en fietspaden rondom openbare voorzieningen en wandelgebieden. Het onderhoudsregime is hierop aangepast. We hebben gericht aandacht voor de wegen in de buitengebieden waar halfverhardingen zijn aangebracht. Het onderhoudsregime is hierop aangepast.
Technisch verantwoord en financieel efficiënt	
We maken technisch verantwoorde keuzes	We schrijven geen maatregelen voor die niet kunnen, denk bijvoorbeeld aan het frezen van een dun asfaltpakket op een fundering. Bij de keuze van de onderhoudsmaatregel wordt gekeken naar het effect op de levensduur van de verharding, zodat het meest economische onderhoud wordt uitgevoerd.
We gaan uit van instandhouding vervangen/rehabiliteren zoveel als mogelijk integraal.	We passen levensduur verlengende maatregelen toe, denk bijvoorbeeld aan het toepassen van deklagen. Slijtlagen worden alleen toegepast als weg daarna groot onderhoud behoeft. We voeren adequaat onderhoud uit zodat verergering van schades tot een minimum wordt beperkt. Hierbij geven we de meeste aandacht aan de asfaltverhardingen, omdat hier risico op kapitaalvernietiging aanwezig is. Als we onderhoud te laat uitvoeren is een grotere en dus duurdere herstelmaatregel nodig. Daarnaast streven we bij vervangingen altijd een integrale aanpak na en stemmen we met name de vervangingen af op de rioolvervangingen (werk met werk maken).
We streven naar maximale integraliteit, waardoor we tevens maximaal financieel rendement behalen.	We stemmen wegen, riolering, groen en omgeving (waar mogelijk) op elkaar af, werk met werk combineren. Om te komen tot maximale integraliteit vinden structureel afstemmingsoverleggen plaats om gezamenlijk de prioritering op te stellen op basis van de toestand en schadebeelden van de verschillende disciplines.

Tabel 8: Beheerstrategie Verhardingen

4.2 Civiele kunstwerken

Doelstelling	Beheermaatregel / actie
Wet- en regelgeving	
We streven naar een optimale veiligheid en bereikbaarheid	We hebben in juni 2019 een risico gestuurde inspectie laten uitvoeren. Naar aanleiding hiervan laten we beoordelen of objecten voldoen aan de eisen t.a.v. constructieve veiligheid. Indien objecten hieraan niet voldoen nemen we gerichte maatregelen om veiligheid te garanderen: onderhoud, afsluiten of de toegestane aslast te beperken.
Veiligheid en bereikbaarheid	
We zorgen dat betrouwbaar en veilig functioneren van het kunstwerk geborgd is.	Planmatig onderhoud voeren we uit aan de hand van de inspectie van juni 2019. Daarbij wordt gekeken of objecten aan het einde van de levensduur gehandhaafd en vervangen moeten worden of dat het object geheel kan vervallen. Correctief herstel laten we, indien mogelijk, adequaat uitvoeren door onze eigen dienst.
Technisch verantwoord en financieel efficiënt	
We gaan uit van instandhouding en mijden zoveel als mogelijk vervanging.	We passen levensduur verlengende maatregelen toe, denk bijvoorbeeld aan het herstellen schades aan beton, metselwerk en voegen, herstellen conservering en vervangen voegovergangen. We voeren adequaat onderhoud uit zodat verergering van schades tot een minimum wordt beperkt.
We streven naar maximale integraliteit, waardoor we tevens maximaal financieel rendement behalen.	We stemmen (waar mogelijk) op andere plannen af, werk met werk combineren. De resultaten van de uitgevoerde inspectie delen met de disciplines water en verhardingen, aangezien ook duikers, fontein, putten en asfaltverhardingen in deze inspectie zijn meegenomen.

Tabel 9: Beheerstrategie Civiele Kunstwerken

4.3 Groen

Doelstelling	Beheermaatregelen / actie
Voldoen aan wet- en regelgeving en beleid	
We streven naar een optimale veiligheid	Vanwege het beeldkwaliteitsniveau "Laag" worden risicolocaties in de gaten gehouden om te voorkomen dat overlast ontstaat (overgroei) of kapitaalvernietiging (dode plantvakken). - Bij extreem weer (wind/regen) worden schouwrondes uitgevoerd om de gevaarlijkste gevallen direct weg te nemen en het overige als planbaar op te nemen in het regulier onderhoud; - Zichthoeken, meterstroken e.d. welke relatie hebben met de verkeersveiligheid hebben de aandacht - Bij ziekten of plagen wordt voorzien in vervanging van het areaal (bv. sterven kastanjes) of bestrijding van de plaag (bv eikenprocessierups) Inspectie: - VTA vindt 1 keer/3 jaar plaats. Risicobomen worden onderhouden. Attentiebomen ondergaan jaarlijks de VTA; - Inspectie op kastanjabloedingsziekte vindt 2 keer/jaar plaats; Er is voorzien in een herstelprogramma ter compensatie van afgestorven (kastanje-)boom structuren. - De ontwikkeling van massaria in de platanen en de essentaksterfte wordt gemonitord. De nodige veiligheidsmaatregelen worden uitgevoerd.
Maatregelen voor de aantrekkelijkheid van de woon-, winkel- en werkomgeving	
We streven naar sober en doelmatig onderhoud	- Onderhoud vindt plaats met een lagere frequentie (bewoners dienen hiermee rekening te houden) - Een inspectie op beeldkwaliteit wordt maandelijks voorzien vanuit de onderhoudsbestekken die van kracht zijn.
Technisch verantwoord en financieel efficiënt	
We streven naar integraal werken conform de visie ('de Tuinman').	De gemeente beschikt over een buitendienst met multidisciplinaire medewerkers (groen/grijs). Tijdens het onderhoud van groen worden ook kleinschalige grijze aspecten meegenomen. De gedachte van de Tuinman is dat vanuit de integrale benadering de wijk weer op orde is als de buitendienst is geweest. Ondanks het lagere niveau blijft dit overeind. . Als de werkzaamheden te omvangrijk zijn wordt dit ingepland met andere disciplines. Naast de eigen buitendienst zijn ook werkzaamheden belegd bij derden.
We voeren onderhoud planmatig uit	We werken aan verbetering van communicatie tussen planvoorbereiding en onderhoud, zo komen we steeds minder voor verrassingen te staan en helpen we elkaar. Er is een jaarplanning welke vertaald is naar een maandplanning. Dit vormt de basis voor planmatig onderhoud. Dit is gebaseerd op opgedane ervaringen en expert judgement, maar niet beargumenteerd vastgelegd/beschreven. We ontwikkelen een methode om dit beter vast te leggen en te sturen.

Tabel 10: Beheerstrategie Groen

4.4 Spelen

Doelstelling	Beheermaatregelen / actie
Voldoen aan wet- en regelgeving en beleid	
Voor veilige speeltoestellen voeren we inspecties en onderhoudsmaatregelen uit.	Onderhoud: - Dagelijks rijden 2 onderhoudsmonteurs (vaste ploeg) de speeltoestellen na binnen het areaal. Inspectie: - Jaarlijks een inspectie door derden (t.b.v. behoud/naleving certificaat); - 6 keer / jaar een visuele inspectie; - 2 keer / jaar een functionele inspectie.
Maatregelen voor de aantrekkelijkheid van de speeltoestellen	
De gemeente zorgt voor kindvriendelijke speeltoestellen	Kleine gebreken worden zelf op een verantwoorde wijze (conform de NEN-normen) gerepareerd ter voorkoming van verdere schade en/of letsel. Grote en acute gebreken die niet direct reparabel zijn leiden tot kortstondige sluiting van het speeltoestel om erger te voorkomen.
Technisch verantwoord en financieel efficiënt	
We streven naar integraal werken	Verhardingen onder speeltoestellen (zijnde zand, boomschors en kunstgras) worden onderhouden door de discipline Groen.
De gemeente zorgt voor het niet aanwezig zijn van aanstootgevende / maatschappelijk niet verantwoorde tekens en leuzen	De gemeente verwijderd graffiti indien deze aanstootgevend en/of maatschappelijk niet verantwoord is. Zo worden ook storende stickers verwijderd.

Tabel 11: Beheerstrategie Spelen

4.5 Reiniging

Doelstelling	Beheermaatregelen / actie
Voldoen aan wet- en regelgeving en beleid	
Voor veilige wegen en beschikbare rioleringen en wegen voeren we reinigingsmaatregelen uit.	Machinaal vegen in de wijken ten behoeve van de verkeersveiligheid en de beschikbaarheid van de riolering. Daarnaast aanvullend op beeldkwaliteit reinigen waar nodig t.b.v. het behalen van het beheerniveau "Laag" op het onderwerp schoon.
Gladheidsbestrijding ten behoeve van de veiligheid van de weggebruiker	De gemeente is verantwoordelijk voor de begaanbaarheid van de wegen, daarom voert de gemeente gladheidsbestrijding uit. Er is een contract met RWM met een vast bedrag per jaar en een variabele component afhankelijk van de weersomstandigheden.
De gemeente heeft een verantwoordelijkheid om de openbare ruimte schoon te houden zodat geen schade voor de volksgezondheid ontstaat of onveilige situaties ontstaan.	Dumpingen van afval in de openbare ruimte worden door de gemeente opgeruimd. Dit is belegd bij de wijkteams en voor grote hoeveelheden wordt RWM ingezet. Afval dat zorgt voor onveilige situaties, zoals afval van drugslaboratoria of asbest wordt in samenwerking met de politie zo spoedig mogelijk opgeruimd. In de herfst ontstaat veel natuurlijk afval door vallend blad van bomen. Hiervoor wordt een aparte 'bladronde' ingezet om te zorgen dat dit wordt opgeruimd door de wijkteams. Afvoeren gebeurt door RWM.
Maatregelen voor de aantrekkelijkheid van de woon-, winkel- en werkomgeving	
Het centrum dient voldoende aantrekkelijk te blijven	Er wordt machinaal geveegd in het centrum (397.000m ² verharding, 8% van het areaal). Dit gebeurt op basis van beeldkwaliteit. Daarnaast wordt na de twee zaterdagmarkten extra geveegd door RWM.
Na evenementen dient de openbare ruimte even schoon te zijn als vóór het evenement.	Na een evenement blijft veel afval in de openbare ruimte achter. De gemeente reinigt zelf bij evenementen en volksfeesten waar zij mede-organisator is. Overige evenementen dienen zelf te zorgen voor het reinigen. Met name rondom meer verspreide evenementen (wiellerronde, carnaval) ontstaat ook in de omgeving van het evenement afval, de gemeente zet dan aanvullende capaciteit in. Er is een vast contract met RWM en er wordt door de wijkteams inzet gepleegd. Handhaving wordt ingezet om te bewaken dat organisatoren
Aantrekkelijkheid van het woonmilieu borgen door voldoende schone wijken	De gemeente zorgt dat in de wijken periodiek zwerfafval wordt opgeruimd. Dit gebeurt met de wijkteams in een integrale aanpak.
De gemeente zorgt voor faciliteiten om afval in de openbare ruimte in te zamelen	De gemeente heeft 922 afvalbakken die worden geleegd door de wijkteams.
Technisch verantwoord en financieel efficiënt	
Onkruiden leiden niet tot mindere kwaliteit van wegen. Onderhoudsniveau Laag.	Onkruidbestrijding wordt volledig extern uitgevoerd met borstelen (machinaal) en branden met als ambitie het CROW C niveau.
We streven naar integraal werken	Vanuit de Tuinman gedachte werken we integraal in de wijken. Dit betekent voor straatreiniging dat we Afvalbakken ledigen, zwerfvuil opruimen samen oppakken. Ook stemmen we binnen de teams af met de discipline groen. Als we zijn geweest is het dagelijks onderhoud in de wijk integraal op orde.
Preventie en educatie is een efficiënte methode om te voorkomen dat afval wordt achtergelaten.	De gemeente faciliteert met middelen uit het Verpakkingenakkoord t/m 2022 de lesprogramma's van de gemeente zelf en het CNME, de opschoondag voor verenigingen en de adoptie van afvalbakken. Hier worden ook medewerkers van wijkbeheer bij ingezet.
Bekladding en racisme wordt niet getolereerd in de gemeente.	Graffiti en bekladding van racistische aard wordt direct verwijderd door de gemeente. Overige bekladding wordt om financiële redenen alleen verwijderd als dit over een groot deel van het oppervlak is en/of op beeldbepalende locaties.
Contractvormen passen bij de manier waarop de gemeente werkt	De gemeente streeft naar heldere contracten waarin transparantie, efficiency en social return belangrijke onderdelen zijn. Waar dit nog niet voldoende in balans is wordt het gesprek aan gegaan.

Tabel 12: Beheerstrategie Spelen

4.6 Openbare verlichting en Verkeersregelininstallaties

Doelstelling	Beheermaatregelen / actie
Voldoen aan wet- en regelgeving en beleid	
We streven naar een optimale veiligheid	Openbare verlichting (OVL) en Verkeersregelininstallaties (VRI) worden op niveau laag onderhouden echter wel met de veiligheid en functionaliteit voorop. Beide disciplines zijn middels contracten uitbesteed aan derden. Derden onderhouden, schouwen en inspecteren. VRI: - Preventief onderhoud min. 1x per jaar; - Wekelijks storingsrapportage; - Voortgangsrapportage elk kwartaal; - Verkeerskundig 3 evaluatiemomenten tijdens levensduur. OV:: - 3 keer/jaar schouwronde op aan/uit zijn van lampen (in contract met SPIE); - Er wordt optioneel (in het lopende onderhoudscontract met derden) gebruik gemaakt van een schouw op de constructie van masten.
Technisch verantwoord en financieel efficiënt	
We streven naar duurzaamheid	Bij de OV geldt dat defecte lampen direct worden vervangen door LED, dit is een verduurzamingsmaatregel en LED verlichting heeft een positieve business case.
We voeren onderhoud planmatig uit	Het onderhoud (de behoefte) is beschreven in contracten welke met derden zijn afgesloten. Er wordt daardoor planmatig onderhouden. Er zijn wel aandachtspunten welke nu en in de toekomst een groot risico kunnen vormen (veiligheid en kosten). Zie hiervoor hoofdstuk 6.

Tabel 13: Beheerstrategie OV en VRI

4.7 Straatmeubilair en bebording

Doelstelling	Beheermaatregel / actie
Wet- en regelgeving	
We streven naar een optimale veiligheid en bereikbaarheid	We voeren regelmatig inspecties uit op basis waarvan we planmatig onderhoud uitvoeren. Daarbij wordt gekeken of objecten aan het einde van de levensduur gehandhaafd en vervangen moeten worden of dat het object geheel kan vervallen. Correctief herstel laten we adequaat uitvoeren door onze eigen dienst.
Veiligheid en bereikbaarheid	
We zorgen dat veiligheid zoveel als mogelijk geborgd is.	Borden worden geplaatst als dat nodig is voor de veiligheid en de bereikbaarheid in de gemeente te waarborgen. Uitgangspunt is dat de inrichting doorgaans zo moet worden opgeleverd dat zo min mogelijk borden en dragers nodig zijn. We hebben gericht aandacht voor meubilair rondom voorzieningen en wandelgebieden en het onderhoudsregime is hierop aangepast.
Technisch verantwoord en financieel efficiënt	
We gaan uit van instandhouding en mijden zoveel als mogelijk vervanging.	We passen levensduur verlengende maatregelen toe, denk bijvoorbeeld aan het schoonmaken van bebording. We voeren adequaat onderhoud uit zodat verergering van schades tot een minimum wordt beperkt.
We streven naar maximale integraliteit, waardoor we tevens maximaal financieel rendement behalen.	We stemmen (waar mogelijk) op andere plannen af, werk met werk combineren. De afspraak is dat bij projecten het oud straatmeubilair wordt vervangen door nieuw straatmeubilair. Bij sleufherstel worden het bestaand straatmeubilair teruggeplaatst.

Tabel 14: Beheerstrategie Straatmeubilair en bebording

4.8 Vijvers en Waterpartijen

Doelstelling	Beheermaatregel / actie
Wet- en regelgeving	
We streven naar een optimale veiligheid en bereikbaarheid	We voeren regelmatig inspecties uit op basis waarvan we planmatig onderhoud uitvoeren voor fontein, waterelementen, vijvers.
Veiligheid en bereikbaarheid	
We zorgen dat veiligheid zoveel als mogelijk geborgd is.	Door planmatig onderhoud aan de waterelementen in de openbare ruimte borgen we de waterkwaliteit en voorkomen we dat er gezondheidsrisico's optreden, denk aan botulisme, blauwalg, overlast van insecten zoals dazen en bacteriële bedreigingen zoals E-colie. In samenwerking met een ecooloog worden aspecten gemonitord.
Technisch verantwoord en financieel efficiënt	
We gaan uit van instandhouding en mijden zoveel als mogelijk vervanging.	We voeren adequaat onderhoud uit zodat de watersystemen in een natuurlijke balans blijven en de waterkwaliteit goed blijft. Belangrijk onderdeel om de waterkwaliteit te borgen is het baggeren (op diepte houden) van watersystemen.
We streven naar maximale integraliteit, waardoor we tevens maximaal financieel rendement behalen.	We stemmen (waar mogelijk) op andere plannen af, werk met werk combineren. Bevindingen, actuele staat van onderhoud van met name duikers delen met discipline "civiele kunstwerken" aangezien er raakvlak/overlap is wat betreft areaal.

Tabel 15: Beheerstrategie Vijvers en Waterpartijen

5 Financiën en planning

5.1 Beschikbaar budget

Uit de begroting blijkt dat het beschikbare budget voor de **exploitatie** als volgt is opgebouwd.

Tabel 16: Beschikbare exploitatie budget

	2020	2021	2022	2023
Verhardingen	€ 1.097.194	€ 1.596.729	€ 1.946.498	€ 1.946.498
Civiele kunstwerken	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000
Groen	€ 3.190.450	€ 3.190.450	€ 3.190.450	€ 3.190.450
Spelen	€ 161.625	€ 161.618	€ 161.611	€ 161.611
Openbare Verlichting	€ 788.323	€ 788.323	€ 938.323	€ 938.323
VRI	€ 353.155	€ 347.182	€ 367.673	€ 385.610
Reiniging incl. onkruid	€ 2.486.432	€ 2.486.432	€ 2.486.432	€ 2.486.432
Water	€ 237.657	€ 237.657	€ 237.657	€ 237.657
Meubilair	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Staartkosten	€ 1.069.783	€ 1.069.783	€ 1.069.783	€ 1.069.783
TOTAAL incl.staartkosten	€ 9.489.618	€ 9.983.173	€ 10.503.427	€ 10.521.364

Het totaal beschikbare bedrag betreft het exploitatiebedrag voor de objecten waar dit plan betrekking op heeft. In de staartkosten is het onderhoud voor niet aan een beheerdiscipline toebedeelde objecten en activiteiten opgenomen.

De onderstaande tabel bevat de **investeringsruimte** die is toegekend. Dit is dus het beschikbare totaalbedrag voor o.a. rehabilitatie van wegen, vervangen van civiele kunstwerken en andere investeringen in de openbare ruimte.

Tabel 17: Investerings begroting

	2020	2021	2022	2023
Regulier				
Spelen	200.000,-	200.000,-	€ 200.000,-	€ 200.000,-
Civiele Kunstwerken*	€ 0,-	€ 0,-	€ 0,-	€ 0,-
OV / VRI				
OV (verledden)	€ 500.000,-	€ 500.000,-	€ 500.000,-	€ 500.000,-
VRI	€ 200.000,-	€ 200.000,-	€ 200.000,-	€ 200.000,-
Vijvers en waterelementen	€ 0,-	€ 0,-	€ 0,-	€ 0,-
Reiniging	€ 0,-	€ 0,-	€ 0,-	€ 0,-
Verharding	€ 5.900.000,-	€ 5.900.000,-	€ 5.900.000,-	€ 5.900.000,-
Groen	€ 1.000.000,-	€ 1.000.000,-	€ 1.000.000,-	€ 1.000.000,-
Meubilair	€ 0,-	€ 0,-	€ 0,-	€ 0,-
Aanvullend programma (Kaderbrief 2017)				
OV	€150.000	€150.000		
Verhardingen	€850.000	€350.000		
TOTAAL investeringen	€ 8.800.000,-	€ 8.300.000,-	€ 7.800.000,-	€ 7.800.000,-

* Wanneer vervanging van een civiel kunstwerk aan de orde is, zal hiervoor apart budget gevraagd worden aan de Raad, is nu het uitgangspunt. Op basis van de quickscan van Arcadis is geconcludeerd dat er in de komende vier jaren geen vervangingen noodzakelijk zijn voor de kunstwerken. Deze objecten hebben doorgaans een hoge levensduur en een eventuele renovatie of vervanging is door de kwaliteit te monitoren ook goed voorspelbaar en in te plannen. Het opnemen van een bedrag op jaarbasis is hierdoor op dit moment niet nodig. Wanneer het meerjarenperspectief (5-10 jaar) aanleiding geeft voor investeringen wordt dit tijdig gemeld en wordt bij de raad een voorstel gedaan voor financiering.

5.2 Benodigd budget exploitatie

Voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn de volgende budgetten benodigd op basis van inspecties (civiele kunstwerken), normbedragen (verhardingen, groen, spelen, verlichting/vri, meubilair) of op basis van de urenbegroting wijkbeheer en begrote bedragen voor RWM (reiniging).

Vanwege het grote tekort op het onderwerp verhardingen wordt onder de tabel een aparte toelichting gegeven op de manier waarop we tot de benodigde budgetten zijn gekomen.

Tabel 18: Benodigd exploitatie budget

	2020	2021	2022	2023
Verhardingen	€ 3.712.562	€ 3.712.562	€ 3.712.562	€ 3.712.562
Civiele kunstwerken	€ 34.412	€ 34.412	€ 34.412	€ 34.412
Groen	€ 3.261.860	€ 3.261.860	€ 3.261.860	€ 3.261.860
Spelen	€ 207.607	€ 207.607	€ 207.607	€ 207.607
Openbare Verlichting	€ 633.765	€ 633.765	€ 633.765	€ 633.765
VRI	€ 319.000	€ 319.000	€ 319.000	€ 319.000
Reiniging excl. gladheid, incl. onkruid	€ 2.486.432	€ 2.486.432	€ 2.486.432	€ 2.486.432
Water	€ 328.526	€ 328.526	€ 328.526	€ 328.526
Meubilair	€ 215.364	€ 215.364	€ 215.364	€ 215.364
Staartkosten	€ 1.069.783	€ 1.069.783	€ 1.069.783	€ 1.069.783
TOTAAL exploitatie	€ 12.269.310	€ 12.269.310	€ 12.269.310	€ 12.269.310

Cyclusbedrag Exploitatie verhardingen

Het cyclusbedrag voor de exploitatie voor verhardingen is bepaald door het totale areaal van de gemeente op te delen naar materiaal (asfalt, elementen) en wegtypen (bv. woonstraat, doorgaande weg). Hieraan zijn landelijk gehanteerde normkosten verbonden per m2 per jaar. Uitgangspunt is dat Sittard-Geleen een goede zandondergrond heeft waardoor met een relatief lager bedrag per jaar rekening gehouden wordt dan op bijv. veengrond. Er is geen rekening gehouden met de rehabilitatie in dit bedrag; hiervoor zijn separaat projecten geraamd die in het benodigd budget investeringen (5.3) opgenomen zijn.

Verhardingen met slechte kwaliteit (D-score)

Er is recent een beleidsmeting uitgevoerd, waarbij de beeldkwaliteit van de verharding is bepaald. Hieruit volgt dat 15% van alle verhardingen (asfalt, elementen en beton) een slechte kwaliteit heeft (D-score). Daarnaast is een technische inspectie uitgevoerd naar de verhardingen binnen de gemeente. Deze inspectie toont aan dat er voor € 11 miljoen herstelmaatregelen nodig zijn in het eerste jaar, om de technische kwaliteit van de verhardingen weer op niveau terug te brengen. Dit is een theoretische benadering waarbij aan de hand van schadebeelden uit de inspectie automatisch maatregelen worden voorgesteld.

Ruim 100 wegvakken met asfaltverharding zijn nader geanalyseerd. Hieruit blijkt, mede gelet op de ouderdom van de weg, dat de voorgestelde maatregelen in de inspectie lichter (goedkoper) zijn dan de vermoedelijk benodigde maatregel.

Op basis hiervan wordt ingeschat dat er ca. 30% meer nodig is om de juiste, technisch noodzakelijke herstelmaatregelen te kunnen nemen. Uitgaande van het theoretische model, en rekening houdende met zwaardere maatregelen dan automatisch volgend uit het model, komt het totaal benodigde budget om de kwaliteit van de verharding op peil te brengen op € 14,2 miljoen.

Om de daadwerkelijk benodigde maatregelen te bepalen is een maatregeltoets (buiten controleren van de voorgestelde maatregelen) nodig. Hierna is pas duidelijk of er ook alternatieve maatregelen zijn die minder kosten met zich meebrengen om de schade op te lossen. Ook is het mogelijk te bepalen in hoeverre er sprake is van teerhoudend asfalt en wat de financiële consequenties daarvan zijn.

Gemeentelijk voorstel voor financiering tekorten

De gemeente streeft naar een realistische begroting én naar het zo snel mogelijk weer op peil brengen van de kwaliteit van het areaal. Het hiervoor benodigde bedrag is hoger dan de beheerorganisatie op dit moment kan verwerken. De gemeente stelt op basis hiervan een realistische uitvoeringsstrategie voor met een ingroeimodel in combinatie met twee herijkingsmomenten in 2020 (maatregeltoets) en 2022 (technische wegininspectie).

Uitvoeringsstrategie

De uitvoeringsstrategie is er op gericht om met de herstelmaatregelen in combinatie met de extra jaarlijkse exploitatiemiddelen de kwaliteit van areaal zo snel mogelijk weer op beheerniveau Laag te brengen. Er wordt daarbij ingezet op zwaardere, levensduurverlengende maatregelen op die plekken waar de verkeersveiligheid het meest in het geding is. Dit betekent in de praktijk de asfalt tot aan de fundering³ eruit halen en deze van onderuit opnieuw gaan opbouwen (onderlaag, tussenlaag en deklaag). Met deze maatregelen wordt de levensduur van wegen met minimaal 10 jaar verlengd. Daarmee kunnen de kosten conform BBV activeren. De kapitaallasten hiervoor zullen ook doorlopen in de periode na 2023.

Op andere plekken wordt met financiële middelen uit het exploitatiebudget minimaal onderhoud gepleegd; alleen kleine herstelmaatregelen die kapitaalvernietiging of ernstige risico's voorkomen.

³ De kwaliteit van de fundering van bestaande wegen is in deze regio goed om als basis te gebruiken voor een nieuwe asfaltopbouw.

Ingroeimodel financiering

We kiezen voor een gefaseerde uitvoering (ingroeimodel). Dit omdat de beheerorganisatie een kwantitatieve en kwalitatieve professionaliseringsslag moet maken. En voor de herstelmaatregelen een gedegen voorbereiding nodig is die veel tijd kost en die we pas formeel kunnen opstarten als de middelen ter beschikking zijn gesteld. Om snel en goed aan de slag te kunnen wordt naast de staande beheerorganisatie een aparte projectorganisatie met externen opgetuigd. Zodat we de kwaliteit van het areaal weer zo snel mogelijk op beheerniveau Laag hebben, in lijn met het onderstaande ingroeimodel (tabel).

Ingroeimodel Exploitatie/Herstelmaatregelen	2020	2021	2022	2023
Ingroeipercentage exploitatie	50%	75%	100%	100%
Totaal tekort	€ -2.779.692	€ -2.286.137	€ -1.765.883	€ -1.747.946
A. Totaal op te nemen in begroting tbv exploitatie.	€ -1.389.846	€ -1.714.603	€ -1.765.883	€ -1.747.946
<i>Ingroei investeringen herstelmaatregelen</i> €14,2 miljoen totaal activeren	15%	35%	25%	25%
Totaal herstelmaatregelen conform ingroeimodel	€ 2.130.000	€ 4.970.000	€ 3.550.000	€ 3.550.000
B. Kapitaalslasten voor levensduurverlengend onderhoud, afschrijving 10jr)		€ 213.000	€ 710.000	€ 1.065.000
Totale extra lasten gemeentebegroting per jaar (A+B)	€ -1.389.846	€ -1.927.603	€ -2.475.883	€ -2.812.946

Herijkingsmomenten

Het probleem met de huidige rekenmethode is dat er onzekerheid is over de benodigde bedragen om de kwaliteit van het areaal weer op peil te brengen, omdat de laatste stap in de beoordeling van de kwaliteit nog moet gebeuren. Daarom is in 2020 een maatregeltoets nodig waarbij buiten gecontroleerd wordt welke herstelmaatregelen echt nodig zijn om de kwaliteit op het beheerniveau "Laag" te kunnen waarborgen. Deze toets wordt in 2020 uitgevoerd en op dat moment dient ook het benodigd budget voor de herstelmaatregelen te worden herijkt om te voorkomen dat onnodig hoge kosten worden opgenomen. Dit is snel na vaststelling van dit plan, maar er is niet voldoende tijd om dit vooruitlopend op de begroting te realiseren. De verwachting is dat het nu berekend bedrag aan de hoge kant is geraamd en in positieve zin kan worden bijgesteld. Echter omdat dit onzeker is, en er nog geen zicht is op de teerhoudendheid van het asfalt en de financiële consequenties daarvan, houden we wel de huidige raming aan.

Ook in 2022 is een herijkingsmoment nodig. Op dat moment wordt aan de hand van een nieuwe technische wegininspectie beoordeeld in hoeverre de kwaliteit van het areaal is verbeterd en wat het benodigd budget is om resterende herstelmaatregelen nog uit te voeren.

5.3 Benodigd budget investeringen

Onderstaande tabel geeft de benodigde investeringen weer op basis van gemiddelde levensduren voor objecten of waar mogelijk op basis van inspectieresultaten (kunstwerken, geen investeringen benodigd.) of de meerjareninvesteringsplanning van de gemeente (spelen, water).

	2020	2021	2022	2023
Verhardingen	€ 4.467.383	€ 4.467.383	€ 4.467.383	€ 4.467.383
Civiele kunstwerken*	€ -	€ -	€ -	€ -
Groen	€ 1.387.309	€ 1.387.309	€ 1.387.309	€ 1.387.309
Spelen	€ 517.212	€ 469.891	€ 503.826	€ 739.378
Openbare Verlichting	€ 653.567	€ 653.567	€ 653.567	€ 653.567
VRI	€ 279.375	€ 372.500	€ 465.625	€ 372.500
Reiniging	€ -	€ -	€ -	€ -
Water	€ 14.500	€ 19.000	€ 12.500	€ 100.000
TOTAAL benodigde investeringen	€ 7.319.345	€ 7.369.649	€ 7.490.209	€ 7.720.137

Vervangingen Civiele kunstwerken

Op basis van de quickscan van Arcadis is geconcludeerd dat er op korte termijn geen vervangingen noodzakelijk zijn voor de kunstwerken. Deze objecten hebben doorgaans een hoge levensduur en een eventuele renovatie of vervanging is door de kwaliteit te monitoren ook goed voorspelbaar en in te plannen. Het opnemen van een bedrag op jaarbasis is hierdoor op dit moment niet nodig. Wanneer het meerjarenperspectief (5-10 jaar) aanleiding geeft voor investeringen wordt dit tijdig gemeld en wordt bij de raad een voorstel gedaan voor financiering.

6 Risico's en ontwikkeling

6.1 Ontwikkeling van professioneel beheer

Beheren en onderhouden van de openbare ruimte op het beheerniveau "Laag" voor de hele gemeente vergt een verdere professionalisering van de beheerorganisatie. Op dit lage niveau staat de veiligheid voorop en is weinig ruimte om onvoorziene kosten op te vangen of extra wensen in te passen (bv. tav participatie). Aandachtspunten zijn:

1. Achterstanden mogen niet ontstaan en de benodigde herstelmaatregelen dienen met aanvullend budget te worden opgelost om onveiligheid te voorkomen;
2. Speelruimte voor aanvullende diensten (wel gewenst, maar niet begroot) is nihil; de organisatie moet voor extra's direct aanvullend budget aanvragen en dit kunnen onderbouwen;
3. Voor het opvangen van onvoorziene gebeurtenissen (calamiteiten, ziekten en plagen) dient extra budget ter beschikking gesteld te worden zodra dit nodig is of de risico's moeten worden geaccepteerd.
4. Omdat we gaan beheren op het laagste verantwoordde beheerniveau, is er in de budgetten geen ruimte meer om te differentiëren met beheer op wijk- en dorpsniveau.

Als de beheerorganisatie hier onvoldoende scherp op is leidt dit sneller dan voorheen tot situaties die erger/slechter zijn dan niveau "Laag", waardoor de veiligheid en gezondheid van de omgeving in het geding komt.

Het CROW heeft de Beheersystematiek Openbare Ruimte en het iAMPro Assetmanagementmodel ontwikkeld om gemeenten te helpen een professionele beheerder te worden. De beheercyclus stapsgewijs conform dit model implementeren zou voor Sittard-Geleen een goede basis zijn om te professionaliseren.

De stappen in de beheersystematiek

De Beheersystematiek beschrijft een cyclische handeling die stapsgewijs wordt doorlopen.

1. Strategisch beheren openbare ruimte
Hierin worden politieke keuzes gemaakt en analyseert men de ontwikkelingen die van belang zijn en de wensen van de stakeholders (bewoners, bedrijven).
2. Beheren en integraal plannen:
Om de doelstellingen te behalen is een bepaalde programmering nodig en worden de algemene doelen vertaald naar concretere uitgangspunten per vakgebied. Alle vakgebieden samen proberen efficiënt de juiste maatregelen uit te voeren en helpen elkaar dit goed af te stemmen.
3. Plannen per vakgebied en voorbereiden: Deze processtap gaat over het plannen en de uitwerking van herstructureringen en instandhoudingsmaatregelen tot ontwerpen en de wijze waarop contracten worden gesloten.

4. Bouwen, onderhouden en dienstverlening: Hier gebeurt het daadwerkelijke werk, maar daarin heeft de gemeente een belangrijke rol als toezichthouder en in de acceptatie van werken wanneer deze in beheer worden overgedragen.
5. Monitoren en analyseren: Deze processtap betreft het monitoren van de prestaties en het analyseren van de resultaten. Voor een beheerder is het van belang te begrijpen waardoor klachten en storingen worden veroorzaakt. Net zo goed als dat het belangrijk is om te begrijpen waarom de gewenste prestaties niet worden gehaald. Als er sprake is van een structurele oorzaak, kan het zinvol zijn een structurele (preventieve) maatregel te treffen.
6. Evalueren en bijsturen: Er wordt gekeken naar het functioneren van het beheersysteem. Op alle niveaus wordt geleerd van de ervaringen en wordt gewerkt aan het optimaliseren van de uitvoering. Het streven is om de assetmanagementactiviteiten te optimaliseren en van ervaringen te leren. Dit vereist ook sturing op beleidsmatig niveau zodat ambitie en de realisatie daarvan met elkaar kloppen.

6.2 Risico's

Voor het beheer van de openbare ruimte zijn budgetten geraamd op basis van landelijke ervaringen. Er zijn bij het beheer altijd onzekerheden die kunnen leiden tot gevolgen voor de begroting, de bereikbaarheid, milieu, of het aanzien van de gemeente. De belangrijkste risico's zijn:

Technisch

- Er is een beter beeld nodig van de kwaliteit en de omvang van de assets die de gemeente in beheer heeft. Een inventarisatie, inspectie en een goede demarcatie van de eigendommen van de gemeente en van derden is een belangrijke stap om een nauwkeurige raming van de verwachte kosten te bereiken.
- Regelgeving leidt tot extra kosten bij het afvoeren van verontreinigde materialen, dit kan extra kosten met zich meebrengen bij het vervangen van objecten (denk hierbij aan teerhoudend asfalt, verontreinigingen in de bodem)
- Er is beperkt ruimte voor het bestrijden van exoten en ziekten en plagen in het groen. Dit kan wel kosten met zich meebrengen.
- De belasting van wegen en kunstwerken groeit door toename van (zwaar) vrachtverkeer. Hierdoor kan de levensduur van objecten korter zijn dan verwacht.
- Er spelen diverse risico's veroorzaakt door veranderend klimaat: droogte, stormschade, heviger regen e.d.

Organisatorisch

- De beheerorganisatie moet een professionaliseringsslag maken, zie hiervoor 6.3.
- In een tijd van beheer op Laag onderhoudsniveau worden meer risico's geaccepteerd, maar is het belangrijk aantoonbaar deze risico's te managen. Dit betekent: adequaat signaleren en op te lossen en om aantoonbaar te werken volgens de richtlijnen (o.a. het beleggen van installatieverantwoordelijkheid, mensen en middelen ter beschikking stellen voor databeheer en monitoring, managen van eventuele aanvullende klachten en meldingen).

6.3 Stappenplan: De basis op orde houden

Met dit plan is een eerste basis gelegd voor het professioneel beheren van de openbare ruimte. Met teruglopende budgetten (voor niveau Laag) en met alle maatschappelijke uitdagingen die op ons af komen is er echter nog een aanzienlijke ontwikkeling door te maken. De volgende onderwerpen verdienen aandacht als Sittard-Geleen in 2020-2021 wil doorgroeien naar een professionelere beheerorganisatie en als zij de basis op orde willen houden.

	Onderwerp	Benodigde actie 2020-2021
1	Inventariseren areaal	- Breng het areaal in beeld zodat alles dat beheerd wordt door de gemeente in beeld is. - Beoordeel nut en noodzaak van de objecten. Bekijk of er onderdelen bij moeten of juist weg zouden moeten op basis van het beleid (denk aan meubilair, afvalbakken, lichtmasten, duikers etc..) - Zorg dat alle objecten verdeeld worden in de disciplines. De opgenomen 'staartkosten' of post 'overig' is fors en kan worden verdeeld over de bestaande disciplines.
2	Kwaliteit in beeld	- Door onvoldoende inzicht in de kwaliteit kan de beheerder geen discussie met het bestuur voeren over het benodigde budget en de beschikbare middelen. Hierdoor loopt de gemeente risico. Inspecteer het hele areaal - Maak een inspectieplan voor de gehele openbare ruimte en beleg de taak om de uitvoering te monitoren bij iemand in de organisatie.
3	Financiën en ambitie op orde	- De financiële administratie van de gemeente kent teveel posten die niet aansluiten op het beheer in de praktijk. Vorm deze begroting samen met de financiële afdeling om naar een leesbaar en begrijpelijk geheel zodat de communicatie met het bestuur makkelijker wordt. - Inventariseer aan welke doelen de openbare ruimte moet bijdragen aan de hand van een trendanalyse en het beleid. Op basis hiervan wordt duidelijk welke acties nodig zijn naast het 'beheerkwaliteitsniveau'.
4	Realistische raming	- Maak op basis van 1 t/m 3 een realistische raming op het kwaliteitsniveau Laag. - Confronteer beschikbaar en benodigd op basis van een complete 'momentopname' - Stel budget ter beschikking voor eventuele achterstanden en het uitvoeren van omvormingen of verwijdering. - Stel budget ter beschikking voor aanvullende wensen naast het onderhoudsniveau (beleid: duurzaamheid, sociale doelen, ruimtelijke ontwikkeling).
5	Beheersysteem gebruiken	- Voer de data in in het gewenste beheersysteem zodat deze bewaard worden - Organiseer dat iedereen toegang heeft tot deze gegevens die dit nodig heeft en dit ook kan (training).
6	Taken, Rollen en Verantwoordelijkheden	- Sluit de PDCA-cyclus. Zorg voor regelmatige evaluatie en communiceer met het bestuur hierover. - Maak iemand voor het verantwoordelijk voor kwaliteitsmanagement en het beheersysteem. - Processen rond nieuwbouw en overdracht regelen (revisie) - Contractmanagement toepassen bij aannemers
7	Mens en Organisatie	- Zorg voor heldere taken, rollen en verantwoordelijkheden binnen het team zodat data en informatie niet alleen op orde komt maar dit ook blijft.